

RPG-distrikt Småland-Öland

Nätverket
**KPR lyssnar
på oss!**

Ett nätverk för dig som är intresserad av samhällsfrågor ur ett äldreperspektiv

Trygghetskameror och gps-larm har förbättrat äldreomsorgen. Detta konstaterar Socialstyrelsen i en rapport efter det man studerat hur man använder tekniken i tolv kommuner.

Samtidigt finns en del oklarheter hur tekniken fungerar och vem som har det huvudsakliga ansvaret vid exempelvis larm.

Nattkameror och gps-larm

Socialtjänsten använder allt mer teknik för att öka tryggheten och självständigheten hos äldre och hos personer med funktionsnedsättning. Två viktiga metoder är trygghetskameror och gps-larm. Kameror används av hemtjänsten för att göra tillsyn på natten, istället för fysiska besök. Gps-larmet gör att den äldre kan gå ut själv, larma eller tala om var man befinner sig.

I den rapport som Socialstyrelsen presenterar har man undersökt tolv kommuner genom att ta del av vad tekniken innebär för enskilda, anhöriga och personal och för kommunerna.

Beräkningar visar 46 procent av alla kommuner använder kameror för nattlig tillsyn och cirka 60 procent använder i någon form gps-larm.

Bättre nattsömn

- Kamerorna gjorde att de äldres nattsömn blev bättre, då de fick sova ostört. Ett oväntat resultat var att många upplevde en stärkt integritet, då det inte längre kom personal mitt i natten. Vi kan tydligt se att kamerorna gör nytta för kommunerna, säger Dick Lindberg, utredare på Socialstyrelsen.

Undersökningen visade också att personalens arbete blev effektivare, då man slapp göra nattlig rutintillsyn och kunde ägna sig mer åt de som verkligen behövde ett personligt besök.

Anhöriga mest positiva till larm

Nyttan med gps-larm var inte lika entydig och kräver en mer komplex organisering av arbetet jämfört med kamerorna. Vem ser till att den enskilde har med sig larmet och har laddat det? Vem positionerar? Vem rycker ut vid ett larm? En slutsats var att kommunerna i många fall inte har anpassat sina arbetsätt för den här tekniken.

– De som var mest positiva till gps-larm var de anhöriga. De upplevde en ökad trygghet.

Rutiner för samtycke brister

Användandet av välfärdstekniken är emellertid inte oproblematisk. Till exempel saknas det inte sällan rutiner för att försäkra sig om att kommunen har den äldres samtycke till att använda trygghetskamera eller gps-larm. En person med begynnande demens kan ha glömt bort att den sagt ja till tekniken eller glömt varför den finns.

– De brister som syntes tydligt handlade om hur samtycket hanteras. Till exempel hur kommunen följer upp samtycket så att brukaren förstår vad insatsen med hjälp av teknik innebär och att man måste acceptera om personen plötsligt säger nej, säger Dick Lindberg.

Ersätter man personal med teknik?

– Nej, det har vi inte kunnat se. I ett läge med ett stort behov av personal, så har framför allt kamerorna bidragit till att hemtjänsten avlastas och kan ägna sig åt annat än rutinmässiga, långväga nattbesök.

Läs mer:

Välfärdsteknik, En studie av användningen trygghetskameror och gps-larm i 12 kommuner, Socialstyrelsen

Rapporten innehåller både fakta och reflektioner kring välfärdsteknik och är värd att uppmärksammas i exempelvis kommunala pensionärsrådet.

2018 11 06 Curt Karlsson

Utdrag ur rapporten

Tre sätt att använda ett gps-larm

I de tolv besökta kommunerna finns tre huvudsakliga sätt att använda gps-larmen, nämligen att den enskilde går utanför en geografisk trygghetszon, att den enskilde själv larmar eller att någon positionerar (eftersöker) personen. Kommunerna har valt olika användningssätt som kan kombineras eller används parallellt.

Geofence – en geografisk trygghetszon

Ett sätt att använda gps-larm är att programmera ett elektroniskt staket, ett så kallat geofence, i den larmenhet den enskilde bär med sig. Området innanför staketet blir personens trygghetszon där personen kan röra sig fritt. Om den enskilde går utanför trygghetszonen aktiveras larmet. Det går att ställa in trygghetszonens storlek och att ha olika stora zoner för olika tider på dygnet.

Larma själv

Ett annat sätt att aktivera gps-larmen är att den enskilde själv trycker på en knapp och larmar. Hur knappen ser ut skiljer sig åt mellan olika tillverkare och modeller. Den kan vara tydligt utmärkt i avvikande färg på en dosa bland andra funktioner, sitta diskret integrerad i ett armbandsur eller vara en inbyggd funktion i en mobiltelefon. En förutsättning för detta användningssätt är att användaren själv förstår och klarar av att aktivera larmfunktionen.

Aktiv eftersökning

Ett tredje sätt att använda ett gps-larm är att närstående eller personal tar ett aktivt beslut att söka efter användaren och tar reda på dennes position. Det går att organisera på olika sätt. Det kan göras av boendepersonal enligt rutin, exempelvis om användaren inte har kommit hem vid en viss tidpunkt. Positionering kan då ske via en larmcentral som meddelar var gps-enheten befinner sig. Det kan också göras av anhörig eller personal som då direkt kan se var personen befinner sig, i en smartphone, surfplatta eller dator.
